

Fizinės saugos auditas įmonėje, įstaigoje

Užsienio draudimo bendrovių duomenimis, gamtinių veiksnių, įvairių incidentų, įvykių, tarnautojų padaromi nuostoliai sudaro išpūdingas sumas. Projektuodami apsaugos sistemas, pirmiausia privalome atlikti fizinės saugos auditą, kokybiškai įvertinti galimą riziką.

Žodis „auditas“ yra kilęs iš lotyniško žodžio „audire“, kuris reiškia „klausyti“. Auditas būna specializuotas vidinis arba išorinis. Fizinės saugos auditui nekeliama tokie reikalavimai kaip finansiniam auditui. Tik Tarptautinė civilinė aviacijos organizacija ICAO reikalauja, kad saugos auditą oro uostuose atliktų specialistai, baigę šios organizacijos mokymo centruose rengiamus 40 valandų trukmės aviacinio saugumo audito mokymo kursus. Išskiriami du šio audito tikslai:

1. Patikrinti, ar rezultatai, procesai, metodai atitinka nustatytus standartus, reikalavimus ir politiką.
2. Nustatyti, ar saugos priemonės, nustatyto procedūros, normos, taisyklės atitinka norimą saugos lygį ir sumažina galimus rizikos šaltinius, pavojus, grėsmes.

Saugos audito uždaviniai:

- struktūrinių padalinių vykdomų funkcijų ir atsakomybės saugos srityje vertinimas;
- parengtų vidaus dokumentų – tvarkų, reglamentų, taisyklių, nuostatų, reglamentuojančių saugos sistemos įmonėje užtikrinimą ir kontrolę, – vertinimas;
- įmonės padalinių elektroninių ir procedūrinių saugos sistemų patikrinimas, vertinant galimas grėsmes klientams, darbuotojams ir materialinėms vertybėms.

Fizinės saugos auditas atliekamas pagal tokį fizinės saugos audito proceso planą:

1. Susipažinimas su objektu.
2. Užduočių auditoriams nustatymas, numatant audito apimtis.
3. Abipusio susitarimo surašymas (memorandumas).
4. Audito apžvalga (teisė plėtoti veiklą, turima apsaugos sistema, finansinė ir veiklos informacija, veiksmų instrukcijos, problemų sritys, specialieji klausimai).
5. Teisės aktų, vidaus tvarką reglamentuojančių dokumentų, fizinę saugą užtikrinančių ir apsaugos sistemų funkcionavimą užtikrinančių tvarkų, potvarkių, taisyklių, įsakymų apžvalga.
6. Preliminarus tyrimas, surengiant pokalbį su pasirinktais darbuotojais, fizinis objekto patikrinimas, įsigilinimas į veiklos procesus.
7. Patikrinimo lapo, vertinimo klausimyno sudarymas. Duomenų rinkimas stebint, apklausiant, analizuojant galimas problemas.
8. Surinktos informacijos nagrinėjimas, ištyrimas, papildomas patikrinimas.
9. Gautų pirminių rezultatų pateikimas, iškilusių klausimų papildomas nagrinėjimas.
10. Saugos audito rezultatų paskelbimas išplėtiniame padalinių vadovų pasitarime.

Vytautas Šaikus

UAB „Fizinės apsaugos centro“
direktorius

11. Ataskaitos ar studijos, fizinės saugos audito pataisos.

12. Ataskaitos ar studijos, fizinės saugos audito medžiagos pateikimas.

Fizinės saugos audito atlikimo metodika.

Iš pradžių nagrinėjami teisės aktai, nustatantys veiklą ir darbo tvarką, fizinę saugą reglamentuojantys dokumentai.

Surengiamas preliminarus pokalbis su pasirinktais asmenimis. Analizuojami pildomi žurnalai, juose užfiksuoti pažeidimai, įrašai. Nustatomos projekcinės grėsmės, t. y. svarstoma, nuo ko reikia apsisaugoti.

Vėliau fiziškai susipažįstama su objektu, jo fizine sauga, naudojamomis elektroninėmis apsaugos priemonėmis, patikrinama, kaip vykdoma apsauga dieną ir naktį, išieginėmis dienomis, kaip atvyksta greito reagavimo ekipažas pagal gautą pavojaus signalą.

Atliekant fizinės saugos auditą, iš pasaulinės praktikos žinomas palyginamosios rizikos analizės metodas, t. y. vertinimo klausimynas (atsakoma į klausimą „Taip“ arba „Ne“). Šis metodas svarbus įvertinant daugelį nutolusių objektų. Nagrinėdami rizikos šaltinius, pavojus, grėsmes objekte, siekiame sužinoti atsakymus į rūpimus klausimus: Kaip

mes suprantame grėsmes? Kur galimi pavojingi atsitikimai? Kokie būna jų tipai? Kur yra grėsmės šaltiniai ir rizikos objektai? Kokie gali būti pavojai? Kokį rizikos šaltinį būtina analizuoti? Kokius rizikos tipus gali lemti įvairios grėsmės ir kaip jos veikia vienos kitas? Koks rizikos šaltinių pažeidžiamumas? Kaip išdėstomi rizikos objektai pagal svarbą? Kokių nuostolių, žalos gali būti dėl šių atsitikimų? Kokia šio atsitikimo tikimybė? Kokie veiksniai gali padidinti riziką?

Po to gauta informacija nagrinėjama, nustatomos problemų sritys, atsakoma į užsakovo pateiktus specialiuosius klausimus.

Pirmiausia dirbama su žmonėmis, vėliau – su įranga ir dokumentais. Sėkmingo audito garantas yra atviras bendravimas. Atliekant auditus, taikomi šie metodai: duomenų rinkimas, stebėjimas, apklausa, analizė, verifikavimas, ištyrimas ir įvertinimas.

Šiuo metu pasaulyje reikalaujama atlikti saugos auditus pagal Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos ICAO reikalavimus oro uostams, terminalams. Pasaulyje nėra tarptautinio standarto, nustatančio fizinės saugos audito atlikimo tvarką. Dauguma apsaugos ir saugumo operacijų stambiose kompanijose yra ypač sudėtingos. Neatidėliotinai reikia ne tik šias

operacijas identifikuoti ir suprasti, bet ir jas analizuoti bei įvertinti, rekomenduoti patobulinimus, kad būtų užtikrinta fizinė sauga mažiausiomis sąnaudomis. Be abejo, tai nėra lengvas uždavinys didelėje ir sudėtingoje gamybos ar kitokios veiklos aplinkoje, ypač kai dar prisideda tokie veiksniai kaip išorinė aplinka, teisiniai apribojimai, ekologinės ir aplinkos apsaugos procedūros, visuomeniniai ryšiai, darbuotojų santykiai.

Saugos audito užduotis iš pradžių gali pasirodyti labai sudėtinga, todėl vertėtų atsiminti, kad nėra tiek daug sukauptų duomenų ir nėra tiek sudėtingų operacijų, kad tai negalėtų būti nustatyta, įvertinta loginiu, organizaciniu bei metodiniu aspektu.

Šiuo metu šalyje įsigalioję reikalavimai atlikti fizinės saugos auditus ūkio, susisiekimo, aplinkos ministerijos valdymo sritims priskirtose ypatingos svarbos, strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiose įmonėse ir kituose objektuose skatina daugelį gilintis į šią Lietuvioje kol kas dar mažai žinomą sritį. ●